

ETELÄPATTERIN LÄNSIPÄÄN JA EERIKINTORNISTA ETELÄÄN
OLEVAN MUURIN VÄLINEN KAIVANTO.

Kesä 1964, K. Hakli

pär. Signa : 23.5 / 8, 9, 12
23.6 / 10, 13, 24, 27, 29
23.8 / 40, 42, 43, 56, 57, 59, 69, 70, 83

Meslöffin salin ~~et~~ länsiseinän ja Eerikin tornista etelään olevan muurin väliseltä alueelta ryhdyttiin poistamaan täyte-
maata 26.6.64.

Alueella oleva täyte-
maa oli kaikkialla samanlaatuista. Se sisälsi hiekkaa, kiviä, laastia, tiilenkappaleita, tiilimurskaa ja multaa. Sen alla oli n. 6 cm paksu kerros hiiltä, joka ulottui koko alueelle ja laski, kuten muutkin kerrokset, jyrkästä etelään, siten että kun se pihan keskivaiheilla on tasossa + 79.00, kurttiinimuurin kohdalla se on tasossa + 76.80.

Eerikin tornista etelään olevan muurin vierusta kaivettiin salaojaa varten ja maakerroksista tehtiin leikkaus. Kaivantoa jatkettiin muurin alareunan tasossa kiertämään Eerikin tornia kuvetta keittiörakennuksen etelämuuriin saakka, joka ei ollut liitteessä Eerikin torniin.

Alueen itäpäässä, Meslöffin salin länsiseinän viereltä poistettiin täyte-
maata, jolloin tasossa + 78.70 oli muurin suuntainen hirsi n. 45 cm siitä; sitä vastassa, kurttiinimuurin vieressä oli toinen hirsi tasossa + 78.60, mutta molemmat hirsit olivat siksi lajoja, ettei mahdollisesta salvoksesta saanut selkoa.

Meslöffin salin muurista 70 cm:n päässä sen suuntaisena tasossa + 77.36 oli hirsi, joka näytti jatkuvan kurttiinimuurin asti tasossa + 77.40. Kurttiinimuurin suuntaisia hirsiiä oli tasoissa + 77.31, + 77.36 ja + 77.70, kaikki jokseenkin lahonneita, joten mahdollisista liitoksista ei saanut selvää. Kuitenkin sekä Meslöffin salin seinustalla että kurttiinimuurin vierellä maakerroksissa oli runsaasti lahoa puunjätettä, että

näytti siltä kuin paikalla olisi ollut kaksi hirsiseinää, jotka yhtyivät Meslöffin salin seinän ja kurttiinimuurin kulmassa. Lahoja puuta oli myös Meslöffin salin muurista länteen 255 cm kurttiinimuurista pohjoiseen ja ulottui n. metrin päähän Eerikin tornista etelään olevaan muuriin (vrt. piirros). Hirsi on tasossa + 78.00. Tällä kohdalla maassa oli lahoa puunjäätettä tasosta + 78.80 tasoon 77.70. Ympärillä oleva maa on samanlaista täytemaata kuin koko alueella yleensäkin. Luunsiiruja oli runsaasti. Tasossa + 77.70 länsipäässä hirsien alla oli palamisjätteitä. Hirsikerta näytti yhdistyvän lännessä idästä tulevaan matalaan muuriin.

Pohjavahvistusta varten kurttiinimuurin alle suoritetuissa kaivauksissa tuli esille hirsikerta tasossa + 76.26. Sidehirsiiä oli neljä kappaletta, juoksuhirsiiä seitsemän, joista muurin ulkopuolella oli neljä. Ne ulottuivat muurista 140 cm:n päähän, hirsien väli oli 10 - 40 cm. Hirret päättyivät idässä n. 4 m:n päässä Meslöffin seinästä viimeisen sidehirren kohdalla. Kurttiinin V:n alapinta oli välittömästi sidehirsien päällä tasossa + 76.10. Kurttiinimuurissa on n. metrin korkuinen ja n. 30 cm:n leveä antura, jonka muuraus oli heikkoa ja kivet irtosivat sitä mukaa kun maata poistettiin sen edestä.

Täytemaa poistettiin koko alueelta hiesukerrokseen saakka. Samalla purettiin pihalla oleva nelikulmainen tiilimuurauksella ympäröity pe rakennelma. (ks. pohjat, leikkaukset, valokuvat). Maa viettää jyrkästi etelään, jossa kurttiinimuurin kohdalla hiesukerros on tasossa + 76.50, Meslöffin salin muurissa olevan kavennuksen kohdalla tasossa + 78.40 ja alueen pohjoispäässä tasossa + 79.00.

Esille tulleet seikat:

Alueen pohjoispäässä, Meslöffin salin muurissa olevan kulmauksen kohdalla ja siitä länteen 220 cm tasossa + 80.30 tuli esiin laattakivistä muurattu tasanne, ilmeisesti vanha pihataso. Sen päällä oli n. 50 cm paksu täytemaakerros. Kiveys on n. 30 cm paksu ja sen alapuolella on täytemaata: kiviä, multaa, laastia, tiilenkappaleita 7 x 14 cm, puunjuuria, hiiltä ja luunsiruja.

Meslöffin salin länsiseinän vieressä n. metrin päässä siitä ja n. 5,60 m kurttiinimuurista olevaa n. 3 x 3 m, tiilimuurauksella ympäröidyn rakennelman sivuilta poistettiin maata ja rakennelma purettiin. Rakennelman kolmella sivulla, pohjois-, länsi- ja eteläsivuilla oli 3 - 5 varvin korkuinen tiilimuuraus (kuvat). Rakennelman päällä oli runsaasti tiilimurskaa, jonka alla oli laastikerros. Tiilien koot:

30 x 15 x 8	30 x 14 x 7,5	? x 14 x 9
31 x 13,5 x 8	? x 13 x 7	29 x 13 x 8

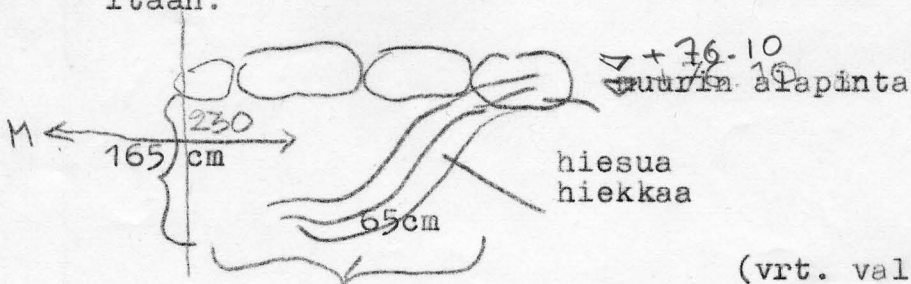
limitysluonnos:

Tiilimuuraus oli kiven levyinen. Rakennelman yläpinnan tasot: koilliskulmassa + 80.40, kaakkoiskulmassa + 80.35, lounaiskulmassa + 79.92 ja luoteiskulmassa + 80.29 sekä keskivaiheilla + 80.26. Tiilimuurauksen poistamisen jälkeen paljastui luonnonkivistä muurattu (suurimmat kivet n. 50 x 100 cm) rakennelma, jonka laasti oli haurasta ja kivet irtosivat sitä mukaa kun ympärillä olevaa maata poistettiin. Rakennelman eteläsivuilla olevassa maassa on runsaasti hiiltä, mustuneita harmaita kiviä ja palaneen puun jätteitä. Tällä paikalla (kts. pohja) tasossa

+ 78.75 oli itä-länsisuuntainen hirsi, johon liittyi neljä sidehirttä n. 15 cm:n välein, jotka tulivat takennelman alta. Edellisestä hirrestä 70 cm päässä etelään oli toinen samansuuntainen hirsi, jota sitäkin oli säilynyt vain parin metrin mittainen pätkä tasossa + 78.54. Meslöffin salin sivustalla pitkittäin sen suuntaisena tule sille matala n. 4 m. pitkä ja n. 150 cm leveä muurinpätkä, joka on noin puolen metrin päässä Meslöffin salin seinästä. (kts. pohja). Pinnan tasot: pohjoispäässä + 79.44, keskellä + 79.03 ja eteläpäässä + 79.35. Muurin lounaisnurkasta noin puolen metrin päästä lähtee vielä matalempi muuri vinosti länteen n. metrin päähän Eerikin tornista etelään olevaa muuria. (ko. muurin mittaustyöst vielä kesken)

Pohjavahvistusta varten kaivettiin luonnonmaata kurttiinimuurin itäpään alta. Muurin alapinnan tasolta + 76.10 alaspäin n. 230 cm:n päässä Meslöffin salin muurista länteen maassa oli n. 15 - 40 cm:n paksuinen hiekkakerros, joka laskee jyrkästi itään.

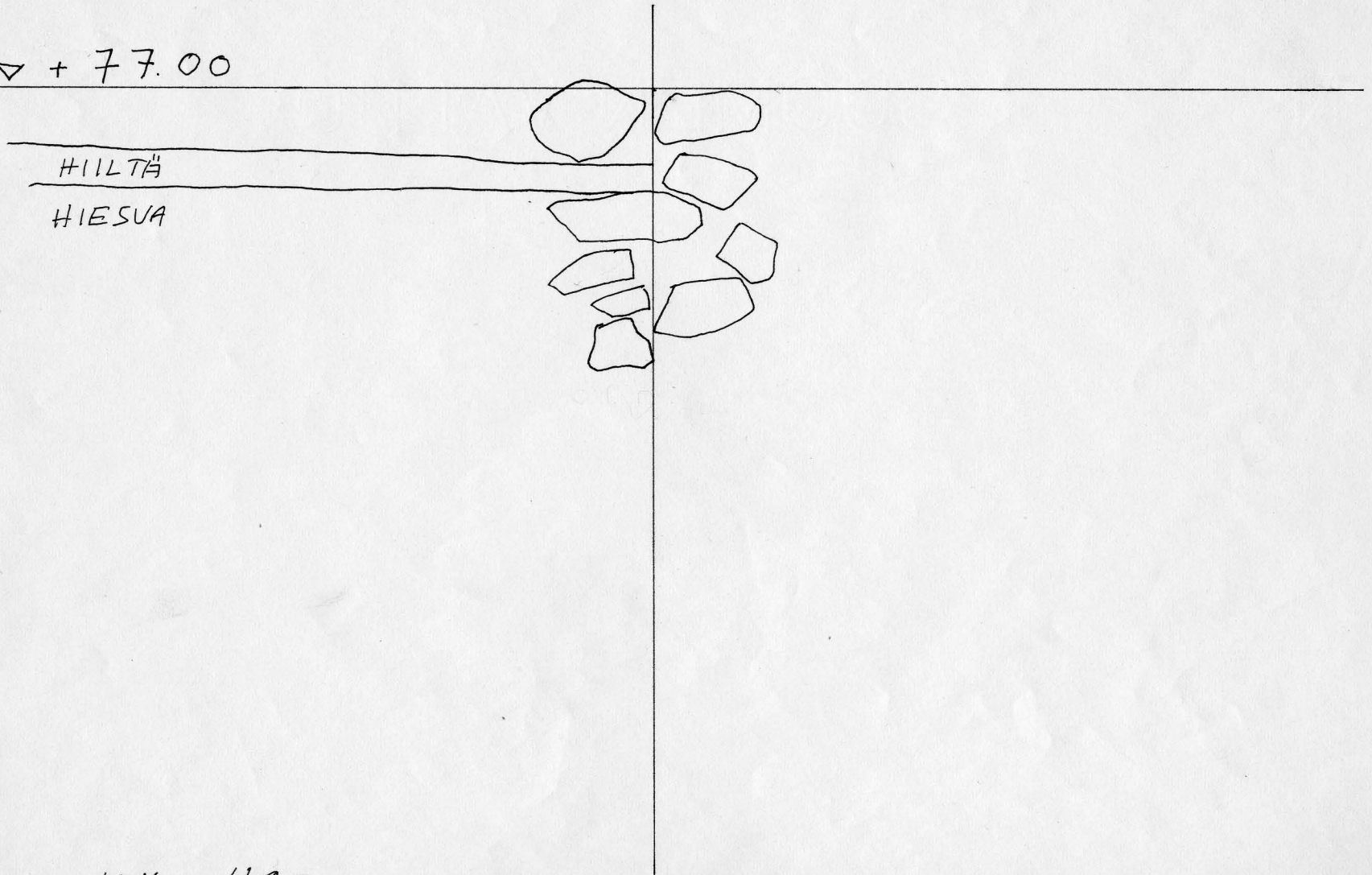
Kävelysillan kannatinpalkin valamista varten kaivettiin Kurttiini V:n itäpään alta maata. Muurissa oli 30 - 40 cm leveä antura, josta rapautuneen laastin vuoksi irtosi kiviä sitä mukaa kun maata poistettiin sen edestä. Anturan yläreuna oli tasossa + 77.25, se ulottui muurin alapinnan tasolle + 76.15. Maa oli kovaa hiesua. Tasolla + 76.26 kurttiinimuurin ja Meslöffin nurkan alla oli hirsilava. Sen alla oli yksi sidehirsi (vrt. piirustus).

Tämän hirsirakennelman länsipuolella niiden tasolla hiesukeroksessa oli suuri kivi, johon hirret päättyivät lännessä, itäänpäin ne jatkuivat Pikkuportin bastionin alle.

Meslöffin salin muurin alapinta kurttiinimuurin kohdalla oli tasossa + 76.10, yksi kivi tasoissa + 76.75 - 76.54 meni kurttiinimuurin sisään. Molemmat muurit oli alhaalta saakka muurattu, laastia oli rapautunut - vrt. piirustusta.

MESSELÖFISALIN LÄNSISEINÄN JA KURTIINI V. N. NURKKA

▽ + 77.00

HK 1/20

MESSLOFIPIHA

▽ + 81.00

HILTTÄ JA
KIVITÄ

RAPAUTUNUTTA
LAASTIA

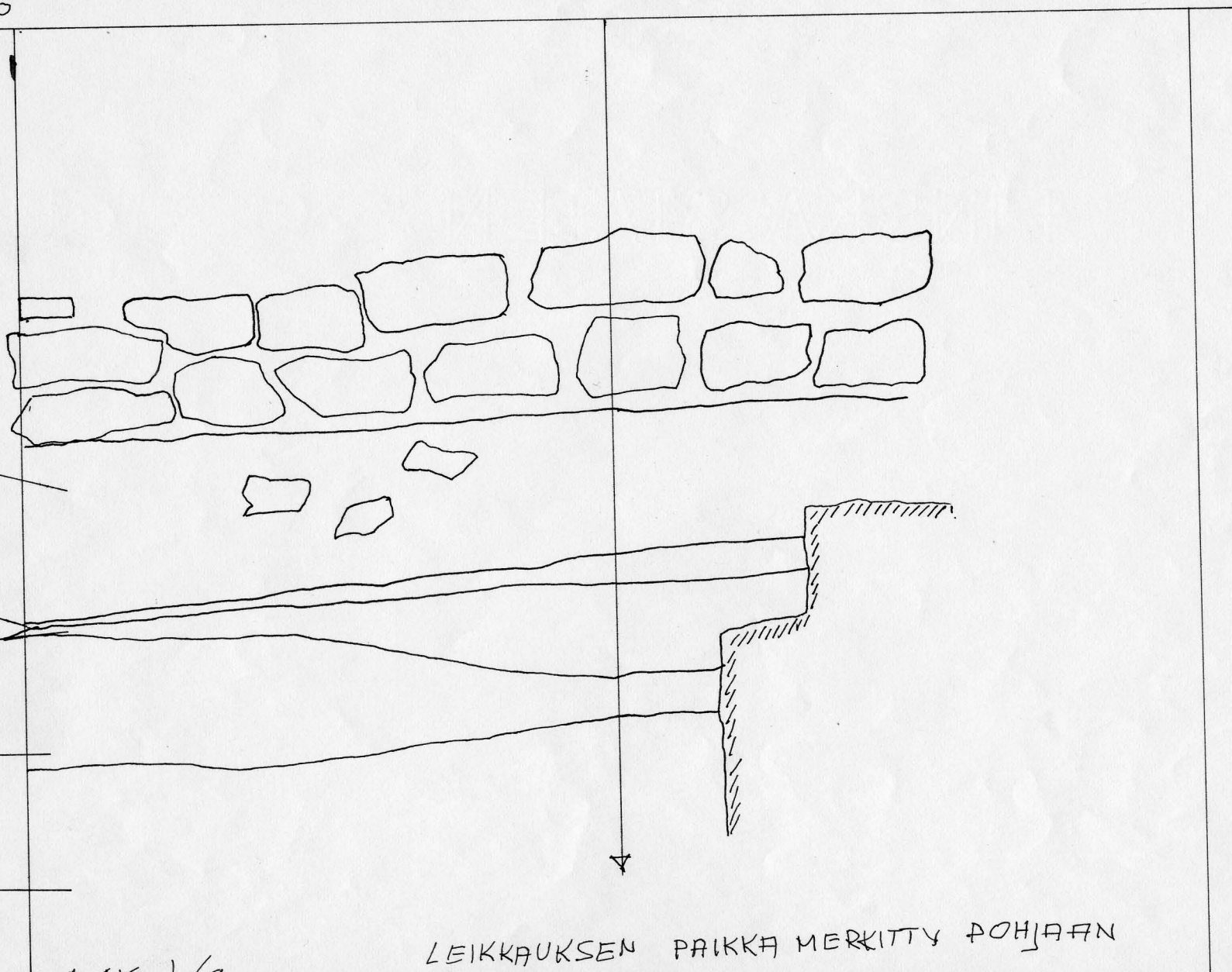
HILTTÄ

SORAA

HIESVA

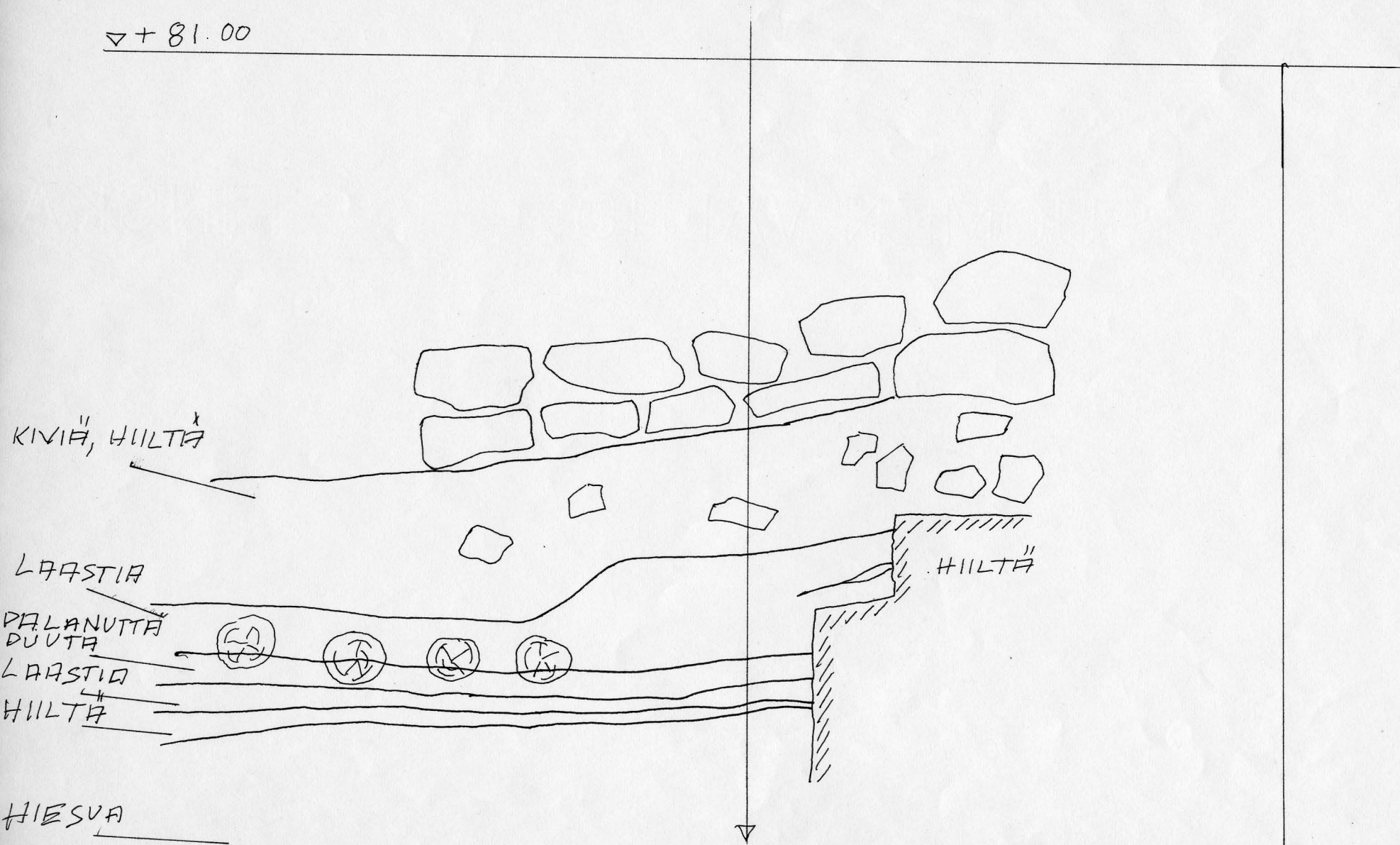
MK 1/20

LEIKKAUKSEN PAIKKA MERKITY PÖHJÄÄN

MESSLÖFIPHA

▽ + 81.00

KIVIA, HILTA

LAASTIA

PALANUTTA DUUTA

LAASTIA

HILTA

HIESVA

HILTA

LEIKKAUKSEN PAIKKA MERKITTY POHJAAN

MK 1/20